

Akademický bulletin

AV ČR

3/1997

Události

● 24. února 1997 zasedala v budově Kanceláře AV ČR Komise pro spolupráci ČR s Národní vědeckou nadací USA. Na zasedání bylo schváleno 6 společných česko-amerických výzkumných projektů, dva projekty byly vráceny navrhovatelům k přepracování. Příští zasedání Komise se uskuteční v červnu t.r.

● 25. února 1997 se v budově Kanceláře AV ČR konala schůzka nově ustavené pracovní skupiny pro scientometrii. Byla jmenována z podnětu Akademické rady a je složena ze zástupců Akademické a Vědecké rady a pracovníků Knihovny AV ČR. Úkolem skupiny je posoudit současnou situaci v budování informačních systémů v AV ČR a navrhnout do června konkrétní doporučení, jak celý systém dále zlepšovat a rozvíjet.

● 26. února zasedala Ediční rada AV ČR. První letošní jednání věnovala návrhům na rozdělení finančních příspěvků časopisům, které vydává Akademie věd v roce 1997.

● 27. února 1997 se sešel Akademický diskusní klub, který tentokrát debatoval o vědě a jejím financování v minulosti, dnes a také s ohledem na náš vstup do EU. Úvod do diskuse přednesl RNDr. Vladimír Petrus, CSc.

● 28. února 1997 se sešla komise Českého historického ústavu v Římě, která jednala mimo jiné o financování vydávání základních programových edic, o rozšíření činnosti ČHU v Římě a o účasti na akcích Mezinárodní unie historických ústavů v Římě.

Obsah

Zápis ze 63. zasedání AR AV ČR.....	2
Ze života ústavů	3
Habent sua fata libelli.....	4
Astronomický ústav AV ČR	6
Zprávy-konkurzy	7
Časopisy ústavů AV ČR	9
Nové knihy	10

Johann Christian Laidig,

Brno, 1700(?), 1710-1720(?)

Z knihy *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku*, kterou vydalo nakladatelství ACADEMIA.

Fotografoval Prokop Paul, redigoval a k vydání připravil Zdeněk Kudělka

Neztraťme radost z bádání

Náš současný vědec je závodník. Někdo ho postavil na začátek dráhy, odstartoval a on teď běží a běží, aby dobehl se svými novými poznatky mezi prvními. V hodnoticím nářečí bychom řekli, že se snaží pracovat na srovnatelné mezinárodní úrovni.

Náš současný vědec je podnikatel. Nabízí své záměry a projekty, získává grantové podpory k jejich uskutečnění a platí za ně publikacemi. Jeho důvěryhodnost je ověřitelná jako u každého obchodníka. Je jí jeho badatelská pověst, jeho dílo.

Náš současný vědec je workoholik. Hromadí výsledky, údaje, poznatky od úsvitu do soumraku, v pátek jako ve svátek. Z radosti? Z potřeby být první? Z nutnosti získat grantové prostředky? Nebo byl postaven na závodní dráhu pozdě a ještě k tomu ve špatných botách a chce nyní dohonit náskok ostatních závodníků?

Náš současný vědec je spisovatel. Píše a píše práce do impaktovaných časopisů, aby získal důvěryhodnost. Píše žádosti o granty, aby měl za co pracovat. Píše posudky na žádosti a díla svých kolegů, aby i oni psali posudky na jeho díla.

Náš současný vědec je samotář. Uzavírá se do své pracovních sám nebo se svou skupinou, aby vše stačil: žádat o peníze na projekty, vytvářet výsledky a nové poznatky, psát publikace, žádat peníze na projekty, vytvářet výsledky a nové poznatky atd.

Někde se možná děje chyba.

Někde se ztrácí silná radost z nových poznatků jako takových. Obyčejná lidská radost z poznávání.

Někde se v nekonečném řetězci ztrácí potřeba podělit se o nové poznatky s kamarády v práci, potřeba zaníceně diskutovat a společně plát.

Někde se ztrácí jiskra a touha zkoušet a ověřit zcela originální myšlenku, postup či metodu z obavy, že by i při pilné práci po celý rok? dva? tři? čtyři roky? nevznikla žádná publikace.

Někde se ztrácí čas potřebný k přemýšlení, zobecňování, vzniku nových ideí.

Někde se možná utrhnou plachá křídla.

Rozšířili jsme Faradayovo heslo o další slůvko. V naší mluvě by dnes znělo: Sežeň peníze, pracuj, končí, publikuj.

Toto není stížnost. I shánět peníze je nutné, i pracovat se musí, i publikování je nezbytné.

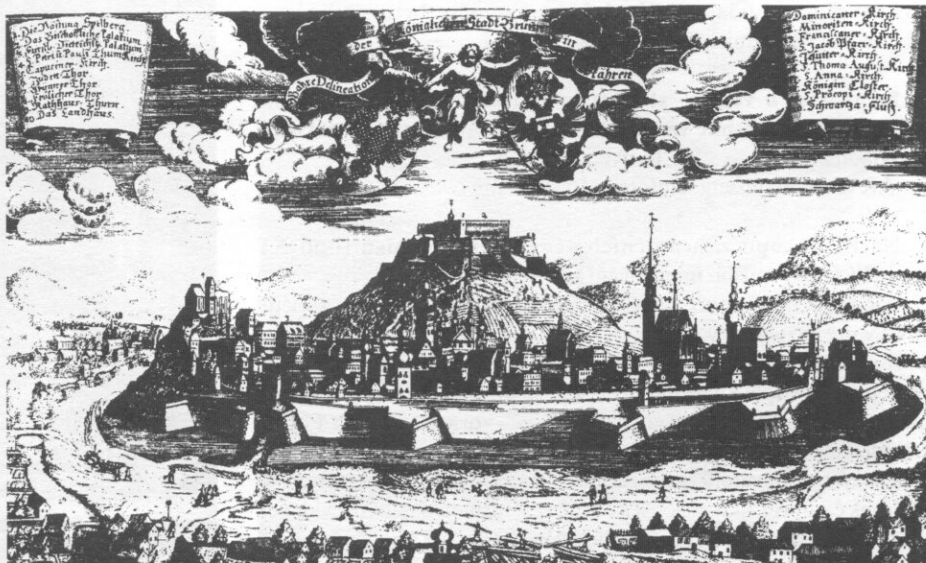
Toto je jen výzva.

Nezapomínejme se při všem shonu na chvíli zastavit a hluboce se zamyslet. Nebojme se zkoušet něco nového. Diskutujme s chutí s přáteli o vědě, ať již v práci nebo večer u piva či vína.

A nakonec to nejdůležitější: nezapomínejme se stále radovat z možnosti bádání a poznávat. Jsme privilegiovaní: máme bádání a poznávání v pracovní náplni.

Helena Illnerová

Doc. RNDr. Helena Illnerová, DrSc.

Z AKADEMICKÉ RADY

Ze 63. zasedání Akademické rady

Zasedání Akademické rady se konalo 25. února 1997 a řídil je *Místopředseda Akademie věd ČR V. Pačes.*

Při **informaci o aktuálních otázkách činnosti AV ČR** (bod II) podal V. Pačes zprávu o výsledku meziresortního připomínkového řízení k Závěrečné zprávě o plnění transformačního projektu AV ČR. Dále seznámil přítomné s odbornými problémy, které souvisejí s přípravou zákona o potravinách a tabákových výrobcích. K. Jungwirth informoval o průběhu schůzek sekcí, které se v jednotlivých vědních oblastech uskutečnily v únoru t.r. Jako prospěšnou zhodnotil návštěvu prof. E. Schoppera, předsedy Evropské fyzikální společnosti, v AV ČR.

Nástin projevu předsedy AV ČR pro X. zasedání Akademického sněmu (bod III) uvedl V. Pačes.

AR vzala se souhlasem na vědomí předložený nástin projevu předsedy AV ČR.

Návrh zprávy o činnosti Akademické rady AV ČR za období od IX. zasedání Akademického sněmu (bod IV) uvedl V. Pačes.

AR schválila zprávu o své činnosti podle návrhu a vyslovila souhlas s jeho předložením k projednání X. zasedání Akademického sněmu.

Návrh výroční zprávy o činnosti Akademie věd ČR za rok 1996 (bod V) uvedl P. Kratochvíl.

AR schválila návrh výroční zprávy a vyslovila souhlas s jejím předložením po úpravě dle připomínek k projednání X. zasedání Akademického sněmu.

Zprávu o činnosti Vědecké rady AV ČR v prvním funkčním období (bod VI) uvedl B. Velický.

AR vzala na vědomí tuto zprávu a vyslovila souhlas s jejím předložením X. zasedání Akademického sněmu.

Návrh závěrečné zprávy o průběhu a výsledcích I. cyklu nezávislého hodnocení vědecké úrovně a výkonnosti vědeckých pracovišť Akademie věd ČR (bod VII) uvedl K. Jungwirth.

AR vzala na vědomí návrh této závěrečné zprávy a vyslovila souhlas s jejím předložením X. zasedání Akademického sněmu.

Podklady pro závěrečný účet Akademie věd ČR za rok 1996 a konečný návrh rozpočtu Akademie věd ČR na rok 1997 a jeho rozpisu na pracoviště (bod VIII) uvedl V. Petrus.

AR vzala na vědomí předložené podklady a vyslovila souhlas s tím, aby navrhované údaje po doplnění komentáře byly předloženy X. zasedání Akademického sněmu.

Informaci o věkové struktuře vědeckých pracovníků na pracovištích Akademie věd ČR (bod IX), připravenou na základě podkladů z pracovišť AV ČR, uvedl V. Pačes.

AR vzala předloženou informaci na vědomí.

Návrh nákupu zahraničních vědeckých časopisů (bod X) zavádějící nový způsob financování zdůvodnil V. Petrus.

AR vzala na vědomí analýzu příčin vzniku schodku v rozpočtu KNAV určeném na dovoz časopisů, uložila V. Petrusovi vyčíslit schodek a předložit návrh na jeho úhradu. Dále vyslovila souhlas s postupem přidělování příspěvků na nákup časopisů pracovištím AV ČR podle návrhu a zásad vyjádřených v důvodové zprávě. Uložila PhDr. I. Kadlecové, ředitelce Knihovny AV ČR, zrevidovat výhodnost volby současných dodavatelů časopisů, smluvně zajistit včasné zaúčtování dodávek časopisů, aktualizovat a řádně vést formou databáze evidenci všech časopisů na všech pracovištích Akademie. AR konečně uložila

K. Jungwirthovi, H. Illnerové a V. Heroldovi navrhnout pracovníky z vědních oblastí do uvažované Rady pro nákup časopisů.

Návrh na udělení čestných medailí AV ČR (bod XI) uvedl V. Pačes.

AR udělila na návrh vědecké rady Historického ústavu čestné oborové medaile F. Palackého za zásluhy ve společenských vědách:

prof. Stanislawu Bilinovi, PhD., řediteli Institutu Historii im. Tadeusza Manteuffla, Varšava,

prof. Henryku Adamovi Batowskému, PhD., emeritnímu profesorovi Jagellonské univerzity v Krakově.

Návrh na členství České republiky v European Molecular Biology Laboratory (bod XII) zdůvodnil J. Niederle.

AR vzala na vědomí informaci o stavu jednání s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR ve věci členství České republiky v EMBL a pověřila J. Niederleho a B. Říhovou k dalším expertním jednáním o vstupu ČR do EMBL s příslušnými státními orgány.

Návrh na členství Akademie věd ČR v European Science Foundation (bod XIII) uvedl J. Niederle.

AR schválila záměr na členství AV ČR v European Science Foundation a uložila předsedovi Rady pro zahraniční styky AV ČR jednat s dalšími institucemi o společném členství a poté učinit kroky nutné ke vstupu AV ČR do ESF v roce 1998.

Návrh na zrušení členství České republiky v International Institute Applied Systems Analysis (bod XIV) přednesl J. Niederle. Podrobně informoval o finančních problémech, které vznikly ve spojitosti s placením členských příspěvků a o podniknutých krocích k řešení. Mj. konstatoval, že členský příspěvek za účast ČR v této nevládní organizaci nemůže být hrazen z rozpočtu AV ČR. K tomuto závěru dospěla i komise vytvořená z resortů, účastníci se na projektech IIASA. V diskusi bylo doporučeno, aby zúčastněné resorty byly prostřednictvím komise informovány o tomto návrhu.

AR vyslovila souhlas se zrušením členství ČR v IIASA a uložila předsedovi Rady pro zahraniční styky AV ČR urychleně učinit kroky nutné k ukončení členství ČR v IIASA.

Schůzku Akademického diskusního klubu, která se konala 27. února 1997 v budově Kanceláře AV ČR, uvedl RNDr. Vladimír Petrus, CSc., člen Akademické rady AV ČR a předseda Ekonomické rady AV ČR

Foto J. Kroulík

Akademického diskusního klubu se zúčastnila silná sestava ministerstva financí: uprostřed náměstek ministra Mgr. Vladimír Rudlovčák, CSc., vrchní ředitel Ing. Miroslav Havel (vpravo) a doc. Ing. Jiří Volf, CSc. (vlevo)

Foto J. Kroulík

Návrh na jmenování ředitele Ústavu analytické chemie AV ČR (bod XV) uvedla H. Illnerová.

AR jmenovala na návrh vědecké rady ústavu prof. RNDr. Petra Bočka, DrSc., do funkce ředitele Ústavu analytické chemie AV ČR na druhé funkční období s účinností od 1. dubna 1997 na čtyři roky, tj. do 31. března 2001.

Byl vysloven souhlas se **žádostí Nadace LYRY PRAGENSIS** (bod XIX/1), aby se AV ČR zúčastnila akce k 433. výročí narození Williama Shakespeara jako spolupřadatel.

Na základě informace P. Kratochvíla byl vysloven souhlas s tím, aby AV ČR **převzala záštitu nad mezinárodní konferencí** (bod XIX/2) na téma Univerzalismus a partikularismus na prahu 21. století v dubnu t.r.

ZE ŽIVOTA ÚSTAVŮ

Komise pro životní prostředí AV ČR

Na základě usnesení Akademické rady AV ČR byla v dubnu 1996 vytvořena Komise pro životní prostředí AV ČR (KŽP), nahrazující předchozí Koordinační skupinu pro životní prostředí. Komise má 30 členů, z nich dvě třetiny zastupují ústav AV ČR, zbylá část spolupracující instituce.

Působnost KŽP je zaměřena na vědecké aktivity související s životním prostředím, které probíhají v AV ČR, i na projekty a činnosti, vyplývající ze společných zájmů AV ČR a dalších sektorů v dané oblasti a navazujících oborech.

Komise by se měla stát institucí s dlouhodobým programem, umožňujícím účinnou komunikaci mezi zainteresovanými ústav AV ČR i vnějšími partnery, šíření výsledků vědecké práce v příslušných ústavech AV ČR a podporu ekologicky významných akcí i projektů.

Základnu pro kontakty se zahraničními organizacemi tvoří Agenda 21 UNCED (výsledky Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, 1992) a mezinárodní programy trvale udržitelného rozvoje.

Režim činnosti KŽP zahrnuje: odborná sdělení k vybraným tématům; informace o výsledcích a činnosti institucí zastoupených v Komisi, případně i dalších pracovišť i jednotlivců; informace

o probíhajících i připravovaných projektech a akcích; vyjádření a připomínky k dokumentům a odborným materiálům, konzultace, review; organizaci vlastních akcí Komise nebo spoluorganizací; koordinační záležitosti; publikační aktivity; komunikaci se zahraničními institucemi.

Komise zaměřuje pozornost i na ekologicky významné dlouhodobé programy, o jejichž výsledky je značný zájem i v mezinárodním měřítku. Do této kategorie patří i Program Teplice, který v Komisi prezentoval její člen MUDr. Radim Šrám, vedle prof. R. Jelínka a MUDr. F. Kotěšovce jeden z hlavních koordinátorů programu.

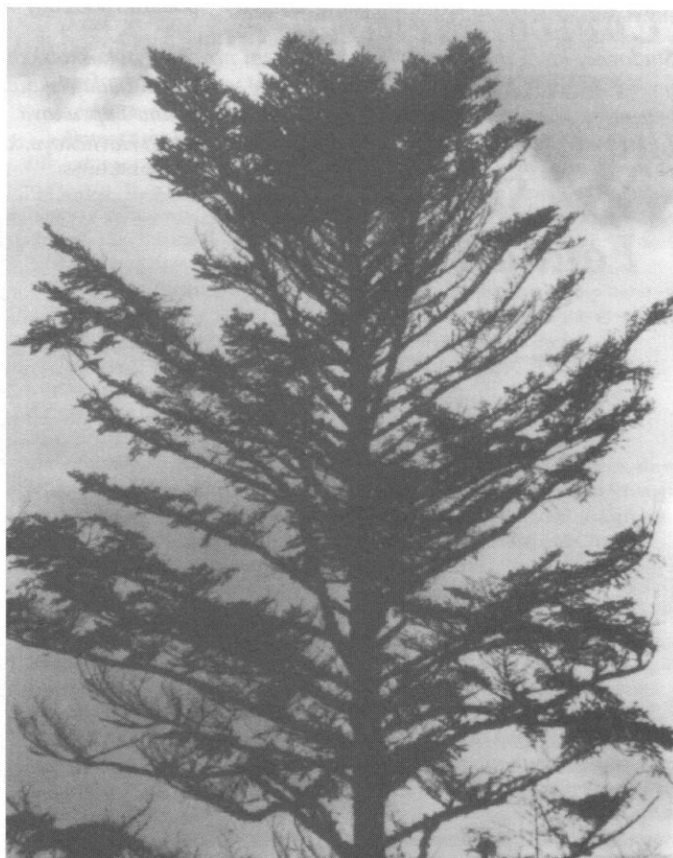
Výzkum vlivu znečištění ovzduší na lidské zdraví se v rámci programu uskutečnil v období 1991-1996 na základě grantů Ministerstva životního prostředí ČR. Původně se řešilo 25 projektů, v průběhu roku 1996 klesl počet na 10 projektů.

Podle dosud získaných výsledků lze tvrdit, že znečištění ovzduší představuje významný podpůrný faktor poškození zdravotního stavu obyvatelstva pánevních oblastí. Porovnáním sledovaných ukazatelů se jednoznačně prokázalo, že fyzické zdraví obyvatel Teplic se liší ve výskytu respiračních chorob a alergických stavů dětí, v reprodukčních funkcích a v souhrnném ukazateli úmrtnosti. Z výsledků studie vyplývá, že dochází k poškození genetického materiálu nejen na úrovni DNA, ale i na úrovni chromozomů a buněk. Jde tedy o závažné jevy, které mají trvalý charakter, a proto budou ovlivňovat nositele i v období, kdy dojde k zásadnímu zlepšení kvality životního prostředí v severních Čechách. Je však pravděpodobné, že v příznivějších podmínkách budou projevy a následky těchto změn podstatně méně závažné.

Mimořádný společenský význam Programu Teplice spočívá nejen v získání objektivních informací o účinku zvýšených koncentrací některých faktorů na dlouhodobý vývoj populace, ale zejména ve využití těchto poznatků k odvrácení nebo alespoň k významnému omezení dalšího poškozování zdraví.

V příštím období bude výzkum orientován na nejvýznamnější problémy, které byly doposud zjištěny: studium biologických důsledků expozice mutagenům a karcinogenům z ovzduší, příčiny zvýšené úmrtnosti a vliv znečištění ovzduší na kvalitu lidských spermií a výsledky těhotenství.

J. Macháček

Český vědec a politik

Prvním českým vědeckým pracovníkem, který přešel z vědecké dráhy a stal se politikem, byl MUDr. Eduard Grégr (1827-1907). V českých zemích nebyly a nejsou (naštěstí?) školy pro výchovu profesio-nálních politiků a diplomatů, a tak není divu, že se Češi dostávají do politiky leckdy divnou hrou okolností a z nejrůznějších profesí.

Eduard Grégr začal svá studia filozofií ve Vídni. Tam se zúčastnil bojů v revoluci 1848, což mu zabránilo v dalším studiu na tamní univerzitě. Přešel studovat do Prahy na lékařskou fakultu, kde byl r. 1854 promován a nastoupil jako asistent u J. E. Purkyně (přes úřední komplikace, způsobené kádrovým škráloupem z osmačtyřicátého). Roku 1859

se habilitoval jako soukromý docent lékařské fyziky, vzhledem k jeho českému smýšlení a jednání mu však bylo dáno na vědomí, že nemá naději na profesuru. Kromě výuky a vědecké práce ve fyziologickém ústavu redigoval spolu s J. E. Purkyněm časopis Živa, kde také publikoval práce z oboru zoologie a fyziky. Byl jedním z významných propagátorů darwinizmu u nás - ostatně svou úvahu „O vyvinování se druhů živočišstva“ napsal již roku 1857, dva roky před Darwinovou stěžejní prací. Zakládal i Spolek českých lékařů a Časopis českých lékařů.

Jakmile změna politických poměrů způsobila větší rozmach politického života, vzdal se docentury a vstoupil do politického života. Poslancem českého sněmu se stal roku 1861 a zůstal jím až do své smrti. Politicky

působil nejen svými bojovnými řečnickými výkony v parlamentě a na četných shromážděních a táborech lidu, ale i jako redaktor Národních listů, které založil jeho bratr Julius Grégr. Národní listy přispěly k radikalizaci české politiky a k osamostatnění liberálního křídla české strany: v roce 1874 založili bratři Grégrové a Karel Sladkovský Národní stranu svobodomyšlnou, všeobecně známou pod názvem mladočeská strana. Za tuto stranu se Eduard Grégr stal také poslancem vídeňské Říšské rady. V této funkci měl na starosti sociální a vzdělávací ústavy v českých zemích: prosadil zřízení mnoha nemocnic a podobných ústavů, mj. i výstavbu areálu univerzitních ústavů v Praze na Albertově včetně tzv. Červeného domu, tehdy největší porodnice v Rakousku. I jako politik měl blízko k vědě

Habent sua fata libelli

V nových místnostech knihovny Ústavu pro jazyk český ve Valentinské ulici č. 1 se dne 12. února letošního roku odehrála významná událost. Za účasti předsedy Akademie věd prof. Rudolfa Zahradníka, členů Akademické rady Dr. Viléma Herolda a Dr. Petra Kratochvíla, ředitelů blízkých společenskovo-vědních ústavů a dalších pozvaných hostů byla zahájena činnost knihovny, která se po více než čtvrtstoletí odloučeného působení opět vrací do vlastní budovy ústavu.

Ředitel ÚJČ prof. Jiří Kraus v úvodu slavnosti krátce připomněl složité osudy tohoto ojedinelého, více než padesátitisícového souboru knih a periodik z oblasti bohemistiky a obecné jazykovědy.

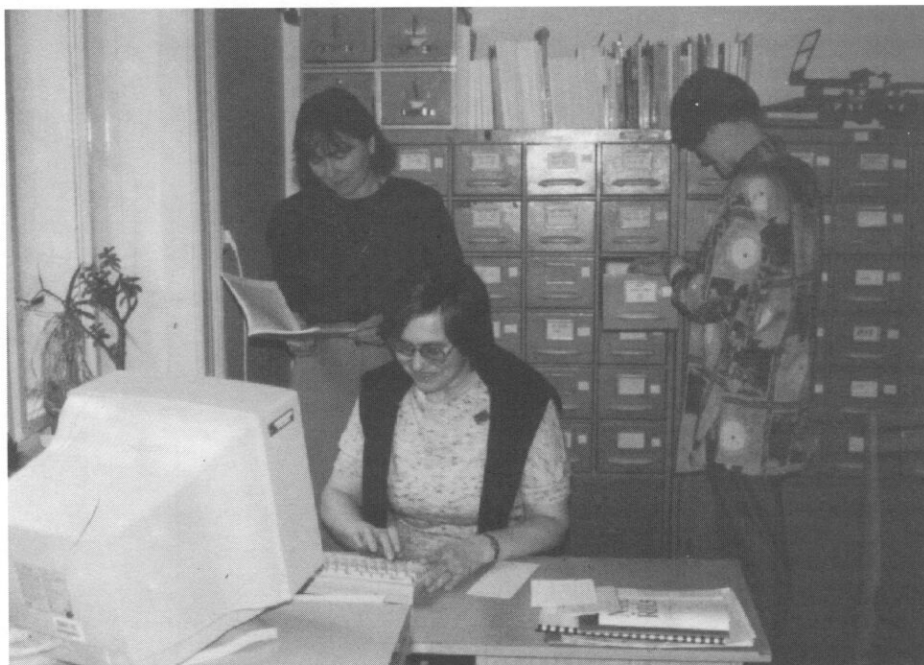
V roce 1971 se knihovna musela narychlo odstěhovat z Pálffyho paláce ve Valdštejnské ulici, aby uvolnila místo tehdejšímu Ústavu

marxizmu-leninizmu. Díky obětavé pomoci faráře Týnského chrámu p. Jiřího Rainsberga byly knihy, zabalené do igelitových pytlů, na čas umístěny v tamnějším sklepe vedle zásob uhlí. Teprve během dalšího půl roku se přestěhovaly do domu na Staroměstském náměstí č. 15. Po dalších sedmi letech se knihovna opět stěhovala, a to do budovy ÚTIA v Praze 8 Na Mazance. Ani zde nevydržela víc, než už příslovečných sedm let a v r. 1984 putovala na Kampu do Sovových mlýnů.

Renovace této významné stavební památky, jejíž stav v současné době naléhavě vyžaduje zásadní rekonstrukci, pochopitelně přesahovala možnosti Akademie, koncepčnímu řešení navíc bránily i dosud nevyjasněné vlastnické poměry. Proto ústav spolu s vedením Akademie začal usilovně hledat východisko. Po složitých jednáních s institucemi, které měly v místnostech dnešní knihovny sídlo, se nakonec podařilo potřebný prostor získat.

Studovna, která má být otevřena začátkem nového vysokoškolského roku, uzavře náročnou proměnu knihovny Ústavu pro jazyk český v moderní badatelské pracoviště, otevřené i širší veřejnosti, jehož další osudy mají v rukách PhDr. Jana Papcunová (vpravo), Alena Nejedly (uprostřed), Mgr. Květoslava Holmanová (vlevo) i Klára Havlíčková, která ve chvíli naší návštěvy chyběla, protože léčila doma chřipku

Foto J. Kroulík

Czechorečnost!
Conventus Razovien
Seu
Fin. Eromit. S. P. Augustini
Grammatica
 Linguae Bohemicae
 1703
 Quatuor Partibus
 Orthog: Ethymol: Synt: & Profodia
 confians.
Posidius Viterbi.

K pokladům knihovny Ústavu pro jazyk český AV ČR patří i tato GRAMMATICA Linguae Bohemicae neboli CZECHOŘEČNOST z roku 1703 o čtyřech svazcích

Výsledek tohoto úsilí, v němž rozhodující úlohu sehrály vhodně přidělené investiční prostředky Akademie i obětavá práce ústavních knihovníků, se opravdu zdařil. V nové místnosti, která vznikla probouráním několika přepážek, je na prostoru 216 m² umístěno 25 posuvných ocelových regálů, umožňujících maximálně úsporné umístění knih. Pro nejbližší dobu se plánuje ještě zřízení studovny, která uvítá pracovníky ústavu a díky výhodné poloze ve středu města a zároveň díky bohatství svých fondů také - jako tomu bylo v minulosti - domácí i zahraniční hosty.

Přestěhování knihovny do Valentinské ulice v době, kdy se vědecké ústavy spíše stěhují ze středu města na periferii, však s sebou přináší jeden důsledek obecně kulturní. Teď už by totiž nic nemělo bránit předání Sovových mlýnů novému majiteli, aby v nich mohla být po zásadní a nepochybně velice nákladné opravě objektu umístěna významná sbírka obrazů Čechoameričanky Medy Mládkové, její dar Praze.

Prof. PhDr. Jiří Kraus, DrSc.

Julius a Eduard Gréroví v době zakládání Národních listů

a její popularizaci: většina tehdejší české vědecké literatury byla tištěna v jeho tiskárně.

Při příležitosti výročí Eduarda Grégra pořádá Historický ústav AV ČR jubilejní kolokvium „Bratři Grérové a česká společnost v druhé polovině 19. století“. Kolokvium se koná ve vile Lanna v úterý dne 1. dubna 1997, jeho garantem je prof. František Šmahel. Sborník referátů a diskusních příspěvků z kolokvia vydá v září 1997 - ve shodě se znovu oživenou, více než stoletou tradicí - tiskárna Dr. Eduard Grégr a syn.

Karel Malinský

ZPRÁVY - OZNÁMENÍ

UNESCO - Vacancy Notice

The Director-General would welcome applications from qualified candidates for the following vacancy:

Title: **Programme Specialist**

Category and level: Professional category (P-4)

Organizational location: UNESCO Jakarta Office, Jakarta, Indonesia

Duties and responsibilities:

(pokrač. str. 7)

Valentinská 1

„Českou lingvistiku tady máme téměř v úplnosti, od první Blahoslavovy gramatiky přes Dobrovského a Jungmanna až po současnost,“ říká PhDr. Jana Papcunová, vedoucí knihovny Ústavu pro jazyk český AV ČR, nyní ve Valentinské ulici č. 1.

Fondy, doplňované nákupem, výměnou i bezplatným převodem - v poslední době hlavně výměnou, ačkoli díky poštovnímu i to je drahé - zahrnují také zahraniční produkci. Přehled o tom, co v zahraničí vychází, patří

Ve světlé místnosti, kde je dnes už celý fond uložen v regálech, bylo třeba opatřit zvýšenou podlahu kovovými traverzami, aby „tíhu vědění“ s heslem Bohemica unesla.

Knihovnice Mgr. Květoslava Holmanová a Klára Havlíčková pečují o katalogizaci a půjčování knih, vedoucí knihovny PhDr. Jana Papcunová a Alena Nejedlá mají na starosti vedle podílu na provozu také ročenku Bibliografie české lingvistiky.

„Až dostaneme peníze,“ říká Dr. Papcunová, „vybudujeme ještě studovnu. Projekt už máme, bude nutné vymalovat,

upravit podlahy a postavit police na knihy.

Místnosti, které jsme dostali, donedávna patřily tanečnímu oddělení AMU, a tak je zapotřebí všechno přizpůsobit změněnému účelu.

Do začátku nového studijního roku, tedy do podzimu, bychom rádi měli všechno hotovo. Nebude tu kráseň?”

Vzhledem k tomu, že se základní knihovna

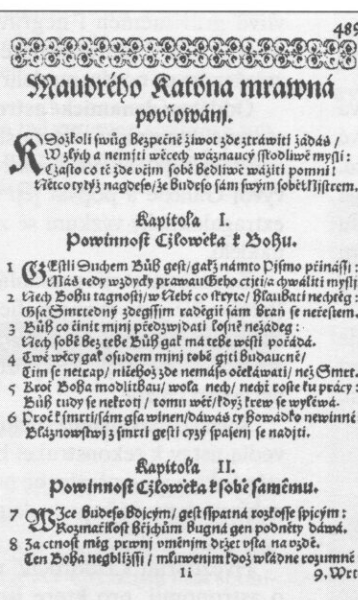
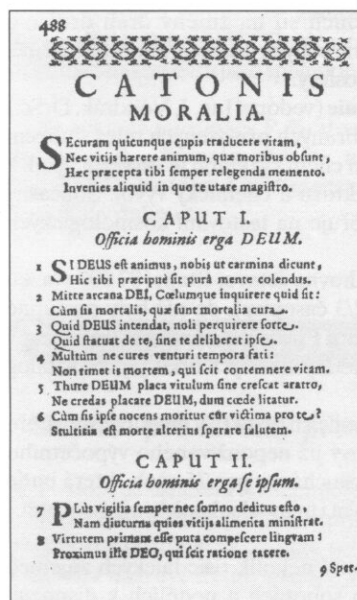
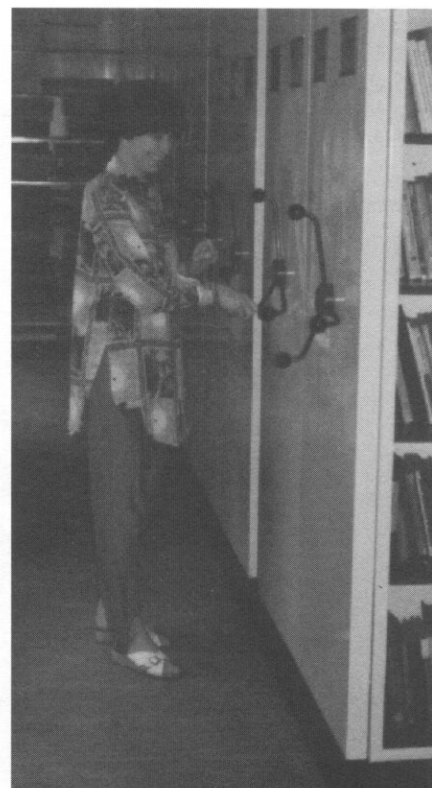
Podařilo se to i při starostech a zdržení se stěhování.

Jestli má některá ze strážkyň pokladů starší i soudobé české lingvistiky čas potěšit se s některou ze vzácností, které jsou jim svěřeny? Poklady jsou v trezoru a času na ně moc není, zní odpověď.

Přestože času je málo a práce hodně a chybí například ještě jeden počítač a ... a..., je knihovna Ústavu pro jazyk český ve Valentinské ulici připravena, aby začala sloužit akademickým ústavům i zájemcům odjinud. Je navíc vyzdobena vedle zeleně na římsách oken i veselými dámskými úsměvy. Můžete se o tom kdykoli přesvědčit.

-sd-

Vedoucí knihovny Ústavu pro jazyk český AV ČR PhDr. Jana Papcunová u kormidla svého pracoviště, které právě zahájilo provoz ve Valentinské ulici č. 1 na Starém městě pražském

k profesním úkolům pracoviště, stejně jako odpovědný výběr publikací, které budou zakoupeny. Spolupráci se světem napomáhají osobní kontakty, např. s knihovnami v Anglii (Oxford), v Polsku nebo v Holandsku.

Jen příprava stěhování ze Sovových mlýnů na Staré město trvala půl roku. Změna znamenala nejen přemístění knih a časopisů do nového prostředí, vybaveného pojízdnými regály, ale i probírku celého fondu. Díky tomu a také díky úspornosti pojízdných regálů byla knihovna ve Valentinské umístěna v prostoru o dvě třetiny menším, než tomu bylo v Sovových mlýnech. Jen tím získala...

AV ČR na Národní třídě bude v dohledné době stěhovat do Jenštejna, možno očekávat ve Valentinské zvýšený zájem čtenářů a badatelů, kterým je knihovna ÚJČ otevřena na rozdíl od knihoven jiných ústavů bezvýhradně: půjčuje knihy a časopisy studentům, badatelům i veřejnosti, samozřejmě také zahraničním bohemistům a studentům.

Převod katalogu 50 000 knih na systém LINCA, zaváděný v knihovně AV ČR, je v plném proudu. „Jsme spokojeni,“ usmívá se Dr. Papcunová, „jako jedni z prvních jsme přispěli do souborného katalogu.“

Představujeme ústavy Akademie věd ČR

Astronomický ústav AV ČR

Astronomie má v českých zemích dlouhou tradici. Není proto divu, že mezi nejstaršími českými vědeckými institucemi nalézáme Astronomický ústav AV ČR, který odvozuje svůj původ od jezuitské hvězdárny v Klementinu, vystavěné v roce 1722. Ta byla po vzniku Československa přejmenována na Státní hvězdárnu a o více než třicet let později - v roce 1953 - sloučením s hvězdárnou v Ondřejově, která mimochodem v příštím roce oslaví sté výročí své existence, dala vzniknout Astronomickému ústavu ČSAV.

Za zvláště šťastnou okolnost v historii ústavu je možné označit založení hvězdárny v Ondřejově, která je hlavním pracovištěm Astronomického ústavu AV ČR (pobočka sídlí na Spořilově), asi 35 km od Prahy. Tato původně soukromá hvězdárna vděčí za svoji existenci bratrům Janovi a Josefu Fričovým. V letech 1909-1914 zde byly postaveny první dvě pozorovací kopule vybavené 20cm dalekohledy. V roce 1928 Josef Frič (Jan zemřel v roce 1887) hvězdárnu věnoval Univerzitě Karlově.

Dnes hvězdárna disponuje jak řadou moderních pozemních přístrojů, umožňujících pozorování v optickém, radiovém a rentgenovém oboru, tak daty z přístrojů dopravených do kosmického prostoru na palubách umělých družic Země či kosmických sond, přičemž mnohé z těchto přístrojů vznikly právě na ondřejovské observatoři. Výzkum je zde prováděn v úzké vazbě na výzkum celosvětový (ústav je zapojen do řady celosvětových pozorovacích programů), ve spolupráci s vědeckými pracovišti doma i v zahraničí. Z celkového počtu 120 pracovníků ústavu se vlastní vědecké činnosti věnuje 40 osob.

Struktura Astronomického ústavu AV ČR respektuje historické tradice a s ohledem na omezené možnosti (klimatické podmínky, technické vybavení) rozvíjejí jednotlivá oddělení jen ta témata, která umožňují vést výzkum na úrovni srovnatelné s výzkumem ve světě.

Sluneční oddělení (vedoucí RNDr. P. Heinzel, DrSc.) se zabývá výzkumem Slunce, které je pozorováno v optické, radiové a rentgenové oblasti záření. Ve velké míře se využívá měření z kosmického prostoru. Těžiště výzkumu se v posledních letech posunulo od studia morfologie a časových variací různých struktur v atmosféře Slunce k fyzikálnímu výzkumu aktivních procesů na Slunci, zejména slunečních erupcí, skvrn a magnetických a rychlostních polí. Souběžně s tím jsou budovány fyzikální modely těchto procesů.

Stelární oddělení (vedoucí RNDr. P. Koubský, CSc.) se věnuje komplexnímu studiu horkých hvězd a vícenásobných soustav, přičemž hlavním pozorovacím přístrojem je dvoumetrový dalekohled. Výzkum

je zaměřen zejména na hledání příčin dosud nevysvětleného jevu tzv. hvězd se závojem, komplexní studium interagujících dvojhvězd a určování přesných hmot a poloměrů hvězd. Teoretické studium zahrnuje modelování hvězdných spekter, dynamických jevů a rozvoj moderních metod určování přesných fyzikálních veličin jednotlivých hvězd ve dvojhvězdách.

Oddělení meziplanetární hmoty (vedoucí RNDr. Pavel Spurný, CSc.) se zabývá interakcí meziplanetární hmoty s atmosférou Země, asteroidy, kometami a astrofyzikou vysokých energií. Výzkum meziplanetární hmoty je soustředěn na malá tělesa sluneční soustavy a zejména pak na jejich interakci se zemskou atmosférou. Během více než třicetileté existence bolidové sítě bylo registrováno několik set bolidů a zpracování získaných dat umožnilo vytvoření nových modelů, dokonaleji vystihujících průlet meteoroidů atmosférou Země. Meteorické roje a slabé meteory jsou pozorovány též radarově a televizní technikou.

Oddělení fyziky okolí Země (vedoucí RNDr. M. Vandas, DrSc.) se zabývá dráhovou dynamikou umělých družic Země a studiem nabitých částic v magnetosféře i meziplanetárním prostoru a fyzikálními procesy v kosmické plazmě vyvolanými sluneční aktivitou. V práci oddělení se od sedmdesátých let využívá v hojné míře měření z přístrojů navržených pracovníky oddělení pro činnost v kosmickém prostoru na palubách družic a sond. V sedmdesátých letech to byly přístroje studující zpočátku dynamiku částic nižších energií v magnetosféře, pak sluneční kosmické záření, dynamiku radiačních pásů a magnetosféry, procesy ve slunečním větru a posléze strukturu rázových vln v kosmické plazmě. Studium dynamiky umělých družic Země je zaměřeno na teorii i praktické výpočty vlivů gravitačních i negravitačních sil na změny drah družic a na ověřování vlastní analytické teorie pohybu družice v atmosféře Země, založeném na novém modelu atmosféry.

Oddělení dynamické astronomie (vedoucí Ing. J. Vondrák, DrSc.) studuje dynamické vlastnosti vybraných přirozených těles sluneční soustavy a galaxií. Perspektivním cílem výzkumu je vysvětlit vznik a vývoj Galaxie a popsat její strukturu a chemický vývoj. Současný extragalaktický výzkum se zaměřuje na testování kosmologických modelů.

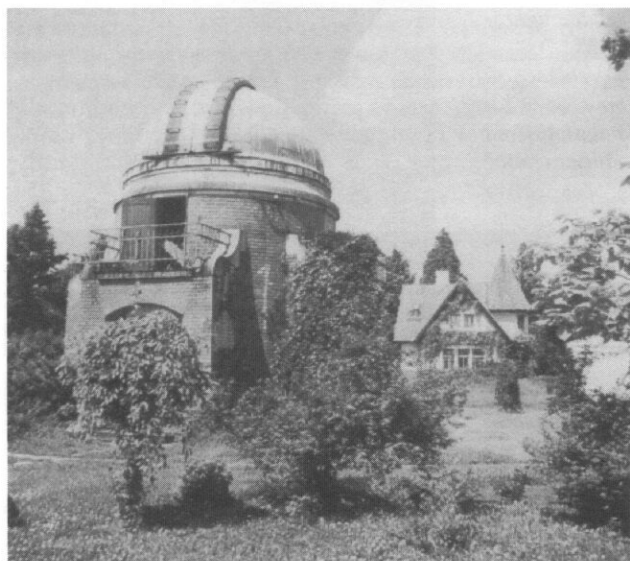
Za zmínku stojí i rozsáhlá knihovna ústavu, čítající 87 000 svazků (z toho 1/3 jsou monografie a 2/3 časopisy), do níž byly postupně začleněny knihovny Šafaříkova, bratří Fričů a Klementinské hvězdárny). Knihovna obsahuje i 253 pozoruhodných starých tisků, jejichž katalog byl vydán knižně.

Snaha o maximální využití stávajících objektů v areálu observatoře vedla ústav k rekonstrukci budovy již nepoužívaného výpočetního střediska a jeho přestavbě na posluchárnu pro 75 osob, která bude nabízena k pronájmu akademickým i mimoakademickým zájemcům.

Hvězdárnu každoročně navštíví několik tisíc laických zájemců o astronomii, pro které jsou o sobotách a nedělích k dispozici i kvalifikovaní průvodci. Dosavadní prohlídková trasa by mohla být - pokud se najdou štedří sponzoři - v roce stého výročí vzniku hvězdárny rozšířena o jakési návštěvnícké centrum - minimuzeum umístěné v nejstarší části ondřejovské hvězdárny, v historických kopulích, z nichž západní má být vybavena i původním provozuschopným 20cm dalekohledem. Exkurzní program by pak mohl být rozšířen i o pozorování noční oblohy.

(jkj)

Nejstarší objekty ondřejovské hvězdárny

ASTRONOMICKÝ ÚSTAV AV ČR
Fričova 1, 251 65 Ondřejov
ředitel doc. RNDr. Jan Palouš, DrSc.
tel.: (0204) 60 21 13
fax: (02) 47 52 055

(pokračování ze str. 5)

Under the authority of the Director, the incumbent is required to perform the following duties:

1. promote the active participation of South-East Asia and the Pacific in the MAB (UNESCO Man and Biosphere Programme); encourage the development of problem-oriented integrated MAB field projects for research, training and demonstration, strengthen and reinforce links between MAB field projects and participating institutions, encourage member countries to establish effective networks of biosphere reserves and other protected areas;

2. in co-operation with the programme specialist in the Jakarta Office and others, as necessary, take initiatives to develop integrated multidisciplinary projects; and encourage links between the developing countries of the region and between specialized institutions in such countries as Japan, Australia, New Zealand, etc.;

3. organize conferences and meetings

4. supervise and provide leadership to associate experts;

5. strengthen regional and national institutions or programmes dealing with training and/or research;

6. carry out such other duties as: officer-in-charge, certifying officer, etc.

Qualifications and experience required:

High-level degree in the area of environmental science, proven experience in project formulation and implementation,

demonstrated capability in team leadership, good communication and personal skills, demonstrated ability to take initiative and senior responsibility, ten-years experience in environmental science project implementation, field work, teaching and/or research, international experience essential; experience in working in less developed countries highly desirable. Knowledge of use of micro-computers.

Languages required:

Excellent knowledge and drafting ability in English and good knowledge of French.

Salary and allowances:

Initial appointment will be at P-4 grade equivalent to US \$48.824 per annum plus the prescribed annual allowances. In addition, UNESCO contributes towards the cost of installation at the duty station and to the education of dependent children.

Closing date: Applications should be addressed to Chief, Recruitment Section, Bureau of Personnel, UNESCO, 7 place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France, **no later than 7 April 1997**. Each candidate should provide a full CV on the official blue UNESCO form (No. 250, may be obtained from Sekretariát Komise UNESCO, Rytířská 31, Praha 1, 110 00), accompanied by a recent identity photograph and photocopies of diplomas. All correspondence relating to applications should be sent directly to the Bureau of Personnel. Please quote: AS/RP/INS/

Konkurz

Ředitel **Orientálního ústavu AV ČR** vypisuje konkurz na obsazení místa pro mladého pracovníka v oboru:

**filologie, event. historie
zemí Asie a Afriky**

Předpokládaný nástup 15. 4. 1997.

Příhlášky na adresu:

Orientální ústav AV ČR,

Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8

Cyklus přednášek Věda kontra iracionalita

■ 20. března 1997

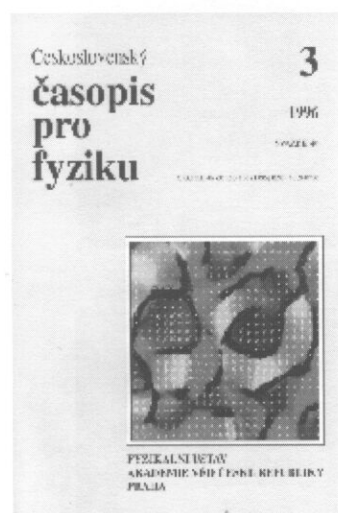
Postmodernismus a věda
(doc. RNDr. Otto Jelínek, CSc.)
Vědecký kreacionismus
(RNDr. Luboš Bělka, CSc.)

■ 17. dubna 1997

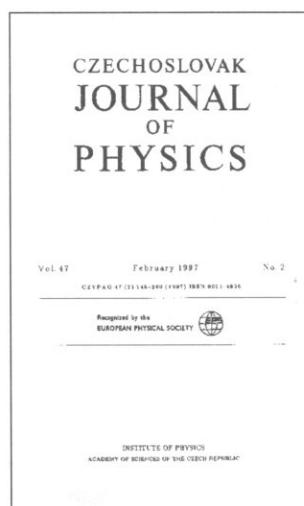
Záhady pyramid
(prof. MUDr. Evžen Strouhal, DrSc.)
Realita a mýty o megalitech
(PhDr. Karel Sklenář, DrSc.)

Přednášky se konají v uvedených dnech
vždy od 17.30 hod. v místnosti č. 206
KAV ČR, Národní č. 3, Praha 1

Časopisy ústavů Akademie věd ČR • Časopisy ústavů Akademie věd ČR • Časopisy ústavů Akademie věd ČR

Vydavatel:
Fyzikální ústav AV ČR
Adresa redakce:
Na Slovance 2, 180 40 Praha 8
Tel.: 858 93 25
Fax: 82 12 27
e-mail: kralova @ fzu. cz
Šéfredaktor: Jana Štrajbllová
Periodicita: 6 x ročně
Cena: jedno číslo 27 Kč
Předplatné: roční 162 Kč
+ poštovné

Vydavatel:
Fyzikální ústav AV ČR
Adresa redakce:
Na Slovance 2, 180 40 Praha 8
Tel.: 66 05 21 29
Fax: 82 12 27
e-mail: cjp @ fzu. cz
Šéfredaktor: Václav Petržílka
Periodicita: 12 x ročně
Cena: jedno číslo 100 Kč,
dvojčíslo 200 Kč
Předplatné: roční 1200 Kč
+ poštovné

Československý časopis pro fyziku vychází v češtině a ve slovenštině, jedno číslo v rozsahu přibližně 70 - 80 stran formátu A4. Důraz se klade na referativní články z moderních oblastí fyziky a interdisciplinárních oborů, jako je fyzikální chemie, biofyzika, astrofyzika apod. Dále se časopis věnuje historii fyziky a filozofickým otázkám, souvisejícím s postavením vědy ve společnosti. Texty doplňují černobílé i barevné obrázky, grafy a tabulky.

Objednávky a předplatné Československého časopisu pro fyziku vyřizuje redakce. Jednotlivě je možné časopis zakoupit v knihkupectví Academia v Havířské ulici, v prodejně Jednoty českých matematiků a fyziků a v knihkupectví Mat.-fyz. fakulty UK.

Časopis Czechoslovak Journal of Physics vychází v angličtině, jedno číslo v rozsahu přes 100 stran formátu B5. Byl založen v roce 1872 jako časopis pro pěstování matematiky a fyziky a má tedy dlouhou, úspěšnou tradici 125 let. V dnešní podobě přináší recenzované příspěvky ze všech oblastí fyziky. Publikuje jak původní vědecké články, tak tematické referáty. V poslední době jsou zvláště oblíbená tematická čísla, věnovaná malým konferencím, sborníky z velkých konferencí je možné publikovat jako Supplement.

Objednávky a předplatné časopisu Czechoslovak Journal of Physics pro tuzemsko přijímají PNS a.s. a redakce, pro zahraničí MYRIS TRADE s.r.o.

NOVÉ KNIHY

Academia

● Jiří Kolbek a kolektiv: Potential Natural Vegetation of the Biosphere Reserve Křivoklátsko, Academia 1997, 240 stran, barevné obr. na kříd. příl., mapová barevná příloha, anglicko-česky, v pouzdře, cena neuvedena.

Výsledky geobotanického terénního výzkumu a mapování potenciální přirozené vegetace v měřítku 1 : 25 000. Textová část přináší popis přírodních podmínek oblasti, rozbor mapovacích jednotek s uvedením jejich druhového sdružení, struktury, variability, stanovištní charakteristiky a rozšíření.

● Piers Paul Read: A třetího dne..., Academia 1997, 260 stran, váz. s přebalem, přeloženo z angličtiny, cena neuvedena.

P. P. Read se narodil v roce 1941 ve Velké Británii, kde vystudoval. Napsal řadu románů, působil jako novinář, píše pro rozhlas a televizi a věnuje se i lite-ratuře faktu. Jeho zájem o archeo-logii se promítl do románu A třetího dne..., ve kterém spojil poznatky z oboru archeologie s dovedností napsat příběh plný zvratů nejenom v ději, ale i v duších hrdinů.

● Květena ČR, díl I., editoři Slavomil Hejný, Bohumil Slavík (dotisk I. díl, Academia 1988), Academia 1997, 560 stran, 113 obr. tab., 51 map, 32 str. kříd. příl., česky s angl. předmluvou, váz. s přebalem, cena neuvedena.

Moderní kritická květena středního rozsahu, která stručnou formou shrnuje současné poznatky o druhové skladbě vegetace cévnatých rostlin. První svazek obsahuje část obecnou a část speciální se zpracováním kapradinorostů, nahosemenných rostlin a prvních 16 čeledí dvouděložných krytosemenných rostlin.

● Mojmir Hrbek: "Smrt boha" v Nietzscheově filosofii, Academia 1997, 221 stran, váz. s přebalem, cena neuvedena.

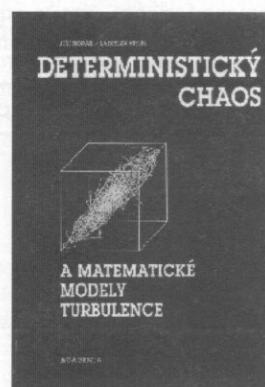
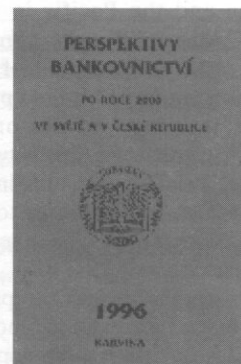
Mojmír Hrbek vytvořil v mnohém směru nový, zpřesňující pohled na filozofa antihumanizmu a nadlidství, urputného nepřítele křesťanství a křesťanské morálky, hledače nových božstev pro novou dobu. Jeho práci charakterizuje snaha hledat příčiny Nietzscheových filozofických postojů v mnohotvárnosti jeho učení a ve vůli postihnout "skryté jádro" jeho filozofie.

● Jana Štroblová: Torza, Academia 1997, 96 stran, váz. s přebalem, obr. v textu, cena neuvedena.

Jana Štroblová vstoupila do české literatury básnickou sbírkou Protěž v roce 1958. Patřila do okruhu časopisu Květen, s nímž spoluvytvářela poezii všedního dne s důrazem na věrnost člověka k přírodě a na láskyplnou něhu v lidských vztazích. Příroda a její živly pro ni byly a zůstávají symboly bezprostřednosti, síly, čistoty, volnosti a neutuchající touhy po absolutních hodnotách.

● Jiří Hořák, Ladislav Krlín: Deterministický chaos a matematické modely turbulence, Academia 1996, 444 stran, váz. lamino, cena 195 Kč.

Kniha je určena nejenom vědeckým pracovníkům s fyzikálním zaměřením, kteří se zajímají o teorii deterministického chaosu, ale i studentům, doktorandům a pracovníkům z různých vědních oborů, kteří se s touto teorií teprve seznamují. Užitek z ní mohou mít i aplikovaní matematici, odborníci ve fyzice plazmatu, astronomii, hydrodynamice, meteorologii a geofyzice.

DARY NAKLADATELŮ KNIHOVNĚ AV ČR

● James E. Bettone, Dwayne R. Gifford a kol.: Visual Basic 4. Profesionální řešení, UNIS Publishing, 1996, 714 str., váz., cena 640 Kč.

Publikace popisuje nejnovější verzi Visual Basicu, verzi 4.0. Najdete v ní také tipy a triky k programování ve Visual Basicu 4.0, hlavně o 32 bitovém vývoji ve Windows 95.

Kniha je napsána pro pokročilé programátory, kteří chtějí zvýšit efektivnost, funkční rozsah a vůbec profesionalitu svých aplikací.

● František Schnöbling: Gloria. Vánoční poezie pražských chrámů. Makropulos 1997, 87 stran, váz. s přebalem, cena neuvedena.

Vánoční Betlémy mají svůj původ ve středověkých církevních hrách. Kolébkou betlé mářství byla Itálie, odkud se toto umění rozšířilo zejména do Tyrol, Bavorska a českého Krušnohoří. Mezi Betlémy nalezneme jak milé a prosté jesličky ryze lidové, tak i díla značné umělecké hodnoty.

● Perspektivy bankovníctví po roce 2000 ve světě a v České republice, Karviná, 179 stran, brož., cena neuvedena.

Přes určitou různorodost témat je sborník dokladem mnoha pohledů na český bankovní sektor, jeho vývoj a také na vývoj bankovníctví ve světě. Různorodost názorů se projevuje i v pohledu na přizpůsobovací procesy jednotlivých finančních institucí, sektorů, ekonomik a regionů na změny ve světě.